

Krótkie doniesienie – Short communication

***Dichrooscytus gustavi* Josifov, 1981 (Heteroptera: Miridae) – pierwsze potwierdzone stanowisko w Polsce**

GRZEGORZ GIERLASIŃSKI^{1*}, BARBARA LIS², ADAM WOŹNIAK³

¹ ul. Doliny Miętusiej 27/44, 43-316 Bielsko-Biała

² Instytut Biologii, Uniwersytet Opolski, ul. Oleska 22, 45-052 Opole

³ ul. Okińskiego 10/48, 02-115 Warszawa

*autor do korespondencji: ggierlas@gmail.com

Abstract. [*Dichrooscytus gustavi* Josifov, 1981 (Heteroptera: Miridae) – the first confirmed locality in Poland]. *Dichrooscytus gustavi* differs from *D. rufipennis* and *D. intermedius* primarily by a smaller size of the body and the entirely green scutellum. Its occurrence has been confirmed so far in more than ten European countries, where it was reported to live on *Juniperus communis* L. and also on different introduced species of Cupressaceae. In this note the first locality of this species in Poland is presented. Moreover, the authors explain a reason why *D. valesianus* [= at present *D. gustavi*] was removed from the list of species occurring in Poland (in the 2011's Catalogue of Miridae of Poland), and suggest a possibility of the presence of *D. gustavi* in Poland as early as the first half of the 20th century (reported by Strawiński as *D. valesianus*).

Key words: Hemiptera, *Dichrooscytus valesianus*, true-bugs, faunistics, distribution, confirmed record, Poland.

Rodzaj *Dichrooscytus* Fieber, 1858 reprezentowany jest w Palearktyce przez ponad 20 gatunków, a w Europie stwierdzono występowanie dziewięciu z nich: *D. algericus* Wagner, 1951, *D. bureschi* Josifov, 1974, *D. dalmatinus* Wagner, 1951, *D. gustavi* Josifov, 1981, *D. impros* Heiss, 1988, *D. intermedius* Reuter, 1885, *D. nanae* Wagner, 1957, *D. rufipennis* (Fallén, 1807) oraz *D. valesianus* Fieber, 1861 (Aukema i Rieger 1999).

Z Polski obecnie wymieniane są tylko dwa gatunki, mianowicie *D. intermedius* i *D. rufipennis* (Gorczyca i Wolski 2011). Niemniej jednak Strawiński w pracy z 1950 roku, oprócz dwóch powyższych, podał także gatunek *D. valesianus*, który został później usunięty z listy gatunków Heteroptera występujących w Polsce (Gorczyca i Wolski 2011), gdyż miał być jedynie przykładem gatunku związanego pokarmowo z krzewami i drzewami.

Zgodnie z informacjami zawartymi we wstępie pracy, Strawiński (1950) zamieścił w niej wyłącznie gatunki wymieniane z Polski, przy czym uwzględnia zarówno dane literaturowe, jak i własne, niepublikowane dane z terenu Puszczy Białowieskiej, Pomorza i Lubelszczyzny, jednakże bez podania dokładnej lokalizacji. Strawiński (1950) korzystał z prac autorów zagranicznych, ale tylko przy ustalaniu listy roślin

żywieli dla poszczególnych gatunków pluskwia-ków – wszelkie odnośniki pojawiające się przy tych gatunkach dotyczą właśnie takich informacji.

Biorąc pod uwagę, że Strawiński przy oznaczaniu opierał się na pracy Stichela (1925-1938), wyróżnienie trzech gatunków z rodzaju *Dichrooscytus* na podstawie uwzględnionych w tym kluczu cech nie powinno budzić żadnych wątpliwości co do poprawności ich oznaczeń. Ponieważ w swoich późniejszych pracach nie wymienia on gatunku *D. valesianus* ani z Puszczy Białowieskiej (Strawiński 1956a), ani z Lubelszczyzny (Strawiński 1956b), nie został on także zamieszczony w żadnej z polskich prac cytowanych przez Strawińskiego (1950) można przypuszczać, że materiał wymieniony przez niego w pracy z 1950 roku pochodził z Pomorza, jednak nigdy nie został opublikowany.

Dopiero znacznie później Josifov (1981) stwierdził, że materiał oznaczany do tej pory jako *D. valesianus*, to w rzeczywistości dwa odrębne gatunki. Na podstawie wyników szczegółowych badań morfologicznych opisał z Niemiec nowy środkowoeuropejski gatunek *D. gustavi* występujący na jałowcu *Juniperus communis* i podał zestaw cech różniących go od południowoeuropejskiego *D. valesianus* (gatunek górski, występujący na *Juniperus nana*). Josifov (1981) ustalił

dotatkowo, że większość dotychczasowych doniesień dotyczących *D. valesianus* z Europy Środkowej w rzeczywistości odnosi się do *D. gustavi* – informacje te zostały potwierdzone przez późniejsze badania (Göllner-Scheiding 1989, Aukema i Rieger 1999, Aukema i in. 2013).

Uwzględniając powyższe dane można przypuszczać, że *D. gustavi* był już w przeszłości odławiany na terenie Polski przez Strawińskiego (1950), który zidentyfikował go, zgodnie z ówczesnym stanem wiedzy, jako *D. valesianus*. Biorąc pod uwagę, że gatunek ten nie został wymieniony w żadnej z późniejszych prac Strawińskiego (1956a, 1956b), okaz/okazy najprawdopodobniej pochodziły z Pomorza; niestety – dane faunistyczne z tego regionu kraju nigdy nie zostały przez Strawińskiego opublikowane.

Poniżej podano pierwsze konkretne, udokumentowane stanowisko *D. gustavi* na terenie Polski, tym samym potwierdzając zasadność zaliczenia go do fauny Polski.

NIZINA MAZOWIECKA: Warszawa, Ochota (UTM DC98), 15-30.08.2015, 2 exx., ad luc., 15.09.2016, ad luc., 1 ex., leg. A. Woźniak, det. & coll. G. Gierlasiński, ver. B. Lis (ryc.)

Stanowisko to znajduje się w obrębie ogródków działkowych, na terenie których zarówno jałowce, jak i inne rośliny z rodziny cyprysowatych nie należą do rzadkości. Najbliższe takie rośliny znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie (w odległości ok. 10 metrów) od ekranu, do którego zostały przywabione osobniki *D. gustavi*. Ponieważ stanowisko to zlokalizowane jest w centrum Polski, z dużym prawdopodobieństwem można przyjąć, że dalsze obserwacje prowadzone pod kątem obecności tego gatunku – szczególnie z użyciem nocnego wabienia do światła – mogą ujawnić jego obecność w wielu innych częściach kraju.

Dichroscytus gustavi różni się od pozostałych dwóch występujących w Polsce gatunków przede wszystkim długością ciała, nieprzekraczającą 4,5 mm, podczas gdy u *D. intermedius* i *D. rufipennis* wartość ta mieści się w przedziale 4,6-6,3 mm. Ponadto tarczka (scutellum) jest u żywych osobników w całości zielona, a pozostałych dwóch gatunków w całości lub w znacznej mierze pomarańczowa, bądź pomarańczowo-czerwona (Aukema 1990).

D. gustavi ma dwa pokolenia w roku, zimuje w stadium jaja, a pokarmowo związany jest z jałowcem zwyczajnym (*Juniperus communis* L.), gdzie żeruje na jego owocach oraz na sprowadzanych z zagranicy gatunkach z rodziny cyprysowatych (*Chamaecyparis* spp., *Thuja* spp., *Juniperus* spp.) (Rabitsch 2008).

W związku z tym niemożliwe jest ustalenie powiązań tego pluskwiaka z konkretnymi siedliskami.

Można tu jedynie mówić o pewnych preferencjach synantropijnych (podobnie jak w przypadku choćby *Leptoglossus occidentalis* (Heidemann, 1910) czy *De-reaacoris flavilinea* (A. Costa, 1862), co z kolei wskazuje na rosnące znaczenie introdukcji obcych naszej faunie gatunków owadów wraz z transportem towarów (Aukema 2003; Rabitsch 2008).

W Europie *D. gustavi* został stwierdzony jak dotąd w następujących krajach: Austria, Belgia, Czechy, Dania, Finlandia, Francja, Holandia, Luksemburg, Niemcy, Słowacja, Szwajcaria, Szwecja, Węgry, Wielka Brytania (Rabitsch 2008; Heckmann i Blöchlinger 2011; Aukema i in. 2013; Szpryngiel i Coulianos 2017), a jego występowanie we Włoszech wydaje się być wątpliwe (Aukema i Rieger 1999). Mając na uwadze obecność tego gatunku w Finlandii i Szwecji, należało się spodziewać, iż powinien on również występować w naszym kraju.

Ryc. Okaz *D. gustavi* odłowiony w Warszawie (fot. G. Gierlasiński) [Fig. The specimen of *D. gustavi* collected in Warsaw (photo by G. Gierlasiński)].

Piśmiennictwo – References

- Aukema B. 1990. Drie miriden nieuw voor de Nederlandse fauna (Heteroptera: Miridae). *Entomologische Berichten, Amsterdam* **50**: 165–168.
- Aukema B. 2003. Recent changes in the Dutch Heteroptera fauna (Insecta: Hemiptera). *Proceedings of the 13th International Colloquium of the European Invertebrate Survey*, **2001**: 39–52.
- Aukema B., Rieger Ch. (red.) 1999. *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region. Volume 3.* The Netherlands Entomological Society, Wageningen: XIV + 577 ss.
- Aukema B., Rieger C., Rabitsch W. 2013. *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region, vol. 6. Supplement.* The Netherlands Entomological Society, Amsterdam, xxiii + 629 ss.
- Göllner-Scheidung U. 1989. Die europäischen Vertreter der Gattung *Dichroscytus* Fieb., unter besonderer Berücksichtigung der mitteleuropäischen Arten (Insecta: Heteroptera: Miridae). *Faunistische Abhandlungen* **17**: 25–26.
- Gorczyca J., Wolski A. 2011. *A catalogue of plant bugs (Heteroptera: Miridae) of Poland. Part. II. Subfamily Mirinae.* Catalogus faunae Poloniae (New series). Natura optima dux Foundation, vol. 3., Warszawa, 172 ss.
- Heckmann R., Blöchliger H. 2011. Die Wanzenfauna (Hemiptera: Heteroptera) des Kantons Thurgau. Teil 1: Dipsocoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha, Leptopodomorpha und Cimicomorpha. *Mitteilungen der Thurgauischen Naturforschenden Gesellschaft* **65**: 77–173.
- Josifov M. 1981. Der verkannte *Dichroscytus velesianus* Fieber, 1861 und der übersehene *Dichroscytus gustavi* sp. n. aus Mitteleuropa (Heteroptera, Miridae). *Reichenbachia* **19**: 43–45.
- Rabitsch W. 2008. Alien True Bugs of Europe (Insecta: Hemiptera: Heteroptera). *Zootaxa* **1827**: 1–44.
- Stichel W. 1925-1938. *Illustrierte Bestimmungstabellen der Deutschen Wanzen (Hemiptera-Heteroptera)*. Berlin-Hermsdorf, 504 ss.
- Strawiński K. 1950. Powiązania biologiczne pluskwiaków (Hem.-Heter.) z roślinnością drzewiastą. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, C* **5**: 65–87.
- Strawiński K. 1956a. Owady z rzędu Heteroptera w biocenozie Puszczy Białowieskiej. *Rocznik Nauk Leśnych* **14**: 1–123.
- Strawiński K. 1956b. Materiały do fauny pluskwiaków (Hem.-Heteroptera) Roztocza. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska C* **11**: 151–181.
- Szpryngiel S., Coulianos C. 2017. Nagra för Sverige nya ängsskinnbaggar (Hemiptera-Heteroptera: Miridae) jämte nya landskapsfynd. *Entomologisk Tidskrift* **138**: 171–177.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Otrzymano (received): 15 May 2019
Zaakceptowano (accepted): 24 June 2019